

65.

= VII. 2) 540

SANCTAE PERENNIQVE
MEMORIAE

VIRI QVONDAM

MAGNIFICI, SVMME REVERENDI, AMPLISSIMI,
ATQVE EXCELLENTISSIMI,

DOMINI,

JOHANNIS JOACHIMI
ZENTGRAVII,

S. S. THEOL. DOCTORIS ET PROFESS.
PVBL. PRIMARI CELEBERRIMI IN ACAD.
ARGENTORATENSI, CONVENTVS ECCLESIASTICI
PRAESIDIS, NEC NON CAPITVLI S. THOM. DECANI
MVLTO GRAVISSIMI,

THEOLOGI CONSVMMATISSIMI,
AC FAMA, SCRIPTIS, MERITISQVE IN
ECCLESIAM ORTHODOXAM
ILLVSTRIS,

DIE XXVIII. NOVEMBRIS A.O.R. ∞ IOCCVII.

PIE PLACIDEQVE DEEVNCTI,

VVITTENBERGAE HOC LVCTVS
MONVMENTVM POSVIT, SIMVLQVE SORTEM
ECCLESIAE PVRIORIS ADMODVM SINISTRAM
ACERBE DOLVIT

M. GVILELMVS VVILCKIVS,
FACVLT. PHILOS. ADSESSOR IN ACAD.
VVITTENBERGENSI.

VVITTENBERGAE,

LITERIS CHRISTIANI GERDESII.

20

I nunquam tristem ac luctuosum orthodoxa Ecclesia vidit ac experta est annum, qui tot immortalis gloriae lumina intra tam breve temporis spatium ipsi eripuit, hic certe quem DEI beneficio ad finem perduximus, *Millesimus, Septingentesimus Septimus* annus fuit, quippe qui tres, o plus quam ferreum lapideumque verbum! tres inquam Theologos summos, et donis naturae et meritis in Ecclesiam maximos non sine singulari omnium bonorum moerore rebus humanis valedicere, et in aeternam civitatem migrare iussit. Mensis, qui ab *Augusto* nomen habet, D. SAMVELEM BENEDICTVM CARPZOVIVM, Sacrorum in Aula Regia et Electorali Antistitem primum, Consiliariumque Ecclesiasticum, Theologum cuius similem neque superior vidit aetas, nec ventura deinceps videbit et expectabit, e medio sustulit. Ultimus anni jam elapsi mensis religiosissimum B. CARPZOVII, in amplissimo summoque, quae est in Ecclesia Saxonica, munere ac dignitate successorem D. GÖTTLOBIVM FRIDERICVM SELIGMANNVM, virum quo meliorem ac integriorem nec optare, nedum sperare fas est, nobis subtraxit. Duobus his sanctissimis Theologis uno anno extinctis jam Ecclesia miseris defuncta videbatur; Sed eheu! recrudescit vulnus, et nondum satis obducta cicatrix refricatur. Vix enim B. SELIGMANNI inopinatus obitus omnibus innotuit, quum fama attulit non ita pridem Theologum sine exemplo maximum D. JOHANNEM JOACHIMVM ZENTGRAVIVM, Argentorati obiisse. O fatales, infelices, ac uniuerso Lutheranorum coetui funestos anni dies! qui tres Theologos de tota, qua meliorum est partium, Ecclesia immortaliter meritis sublato numeranturum abest, quin annum M DCCVII. ex annalibus erutum velit Ecclesia et Academia, ne acerbissimi obitus iacturaeque non faciendae memoria luctum renovet. Tua enim, BEATISSIME CARPZOVI, in Ecclesiam puriorem merita quanta sunt, cum unicuique abunde consent, non est, cur prolixè exponam. Tuas, SANCTISSIME SELIGMANNE, virtutes TVO ex hac vita discessu nobis ereptas toties lugebit uniuersa Saxonia, quoties virtutum TVARVM recordabitur. Et quis sine tristitia ac singulari animi dolore TVVM, DIVE ZENTGRAVI, percipere potest obitum, quem eo majori luctu ac moerore prosequimur, quanto plures easdemque excellentiores in TE residere virtutes, quae nomini TVO immortalitatem conciliant, non solum fama ipsa cognovimus, verum etiam ex scriptis TVIS solidissimis perspeximus. Magnum nostrae gentis Principem ob singularem, qua pollebat, sapientiam et ob facta maxime heroica *Mirabilia Mundi* cognominatum fuisse scriptores tradunt, Quodsi virtutes admiratione dignas respicio, aliquam istius cognominis partem sibi vindicare potuisse B. ZENTGRAVIVM non recusabo fateri. Quod enim *Erasmus de Augusto* in praefatione operum Augustini, quem cum multis aliis Ecclesiae luminibus conferre solitus est, ingenue dixit: *in BASILIO praeter subtilitatem exosculamur piam ac sedulam docendi perspicuitatem: in CHRYSOSTOMO sponte profluentem orationis copiam amplectimur: in CYPRIANO dignum veneramus spiritum martyrio: in HILARIO materiae ingenti parem grandiloquentiam, atque ut ita loquar coturnum admiramur: in AMBROSIO dulces quosdam aculeos et Episcopo dignam amamus verecundiam: in HIERONYMO dititem scripturarum penum iure laudamus: in GREGORIO puram nulloque furo picturam sanctimoniam agnoscimus: in AVGVSTINO omnia haec sunt.* Id pari jure de ZENTGRAVIO repetere possum, utpote qui non haerum solum virtutum felicissimus imitator fuit, sed & multis aliis excelluit. Deum perpetuo coluit, vitamque innocenter ac integre, ut optimum Theologum

logum decet, egit, et inprimis pietate in administranda Ecclesiae provincia utus est, probe apud animum expendens illud *Prosperi: Bene docere et male vivere, quid aliud est, quam se sua voce damnare.* Litium osor ac hostis acerrimus fuit, pacem potius et concordiam cum omnibus, quantum in ipso fuit perpetuo coluit, nec modo ipse alios non laesit, sed et ubi laesus fuit, dissimulare injuriam maluit, quam ulcisci, nescire, quam irasci, ignoscere, quam vindicare. Superbiam Deo invisam et ambitionis aestum, aemulationisque erumpentis impetum semper detestatus est: cumque indies fere auctoritas ejus cresceret, dignitates augerentur, optimos tamen mores per omnem vitam constantissime retinuit, et in illis nihil quicquam muravit; Infelices sunt, quos plebeja tollit aura, qui tum demum aestimare se incipiunt, cum salutantur crebro et visitantur. In ZENTGRAVIO nihil tale fuit, ut qui dignitatem non ideo virtutes comitari judicavit, quo illas mutet, sed potius magis magisque commendat. Tanta a prima ejus aetate ad grandem usque senectutem in eo spectata est industria et diligentia, ut nullum temporis spatium consumpserit, quin doceret aliquid aut scriberet, quin excitaret aut hortaretur, non securus eos milites, qui gravi senio inter labores molestiasque fatiscunt, et missionem perunt, ac nisi eam imperant a signis dilabuntur. Nam nullo tempore intermisit religionis studia, neque curas sepositas arduas, aut transfugas desertioresque imitatus est, sed ducis instar nullum periculum refugientis omne tempus laboribus vigiliisque transmissit, ac voce scriptisque publice adversariis cujuscunque generis se opposuit, veritatemque divinam a strophis haereticorum rectissime vindicavit. Longe ergo *Alciade illo Atheniensi* melior, qui etsi aliquamdiu recto vitae instituto utus est, tamen ad ultimum non patiens laboris *Socratis* disciplinam abjecit, factusque licentia deterior periiit, patriamque subvertit. Nec vero industria constantiaque hunc, sed etiam zelo superavit alios, quem nullo non tempore contra omnes haereticos pro verbi divini veritate probavit. Quoties pro concione sacra ad populum verba fecit, toties sinceræ religionis hostes secus statuentes redarguit, et secundum scripturæ sacrae normam strenue perfrinxit. Quoties ex cathedra Academica cum adversariis disputavit, toties eos magno acumine ac judicio velut telo percudit, nec prius excessit e pugna, donec obstitissent mucrones plane retulos vidisset. Quoties conventui Ecclesiastico, in quo egit Praesidem gravissimum, interfuit, toties saluberrima consilia suppeditavit, et cum gravitate ac rerum rationumque copia dixit et svasit. Cumque aliquando pestilentissima *Pietistarum* turba, quae ubicunque nidus struere nititur, Argentorati sub pietatis praetextu ac integumento nova et doctrinae Apostolicae contraria dogmata in vulgus spargere inciperet, id consilio suo salutare effecit, ut illa Ecclesiae perniciosissima Fanaticorum cohors plures ne corrumpere, et in discrimen salutis aeternae adduceret, e finibus Argentoratensibus pelleretur, ac penitus relegeretur. Prudens omitto liberalitatem erga pauperes, integritatem prorsus singularem, humanitatem et comitatem, quam et hostes in eo mirati sunt, aequitatem ceterasque Beatissimi ZENTGRAVII virtutes, quas ut ordine persequar, haec pagellorum angustia prohibet. De scriptis tamen solidissimis, quibus se et Theologum et Philosophum praestitit, ut utra parte magis excelluerit, dubium videri possit, pauca adhuc mihi memoranda restant. Ex multis exempli loco *Commentarium in Epistolam Pauli ad Titum*, fasciculum dissertationum de lapsu *Tertulliani ad Montanistas secundi seculi fanaticos*, item exercitationes de *Catechisatione veterum* junctim editas, nec non tractatum germanicum, qui inscribitur *Historischer Bericht von der jüngsthin dasebst entstandenen Pietistischen Bruderschaft und Philadelphischen Gesellschaft* / et si Philosophica desideres *Summam Juris Divini*, ut et librum de origine, veritate ac immutabili *restituti- ne Juris Naturalis* nominasse sufficiat. Quibus scriptis in lucem editis etsi nomi-
mini

mini suo immortalitatem, quae postcineres durat, conciliavit, corpori tamen suo eandem comparare non potuit, sed cum Ecclesia vix finito suo rite anno sacro novum inchoasset, NOSTER ZENTGRAVIVS, vitam suam clausit, et novam in coelo est exorsus. Vix illa Regem suum magno applausu exceperat exclamans: *Hosanna Filio David, benedictus, qui venit in nomine Domini, Hosanna in excelsis*, Noster ad Jesum Regem exaltatum et ad dextram majestatis Dei sedentem evectus, cum viginti quatuor senioribus et turba multa canit, canendo repetit, repetendo non cessat canens: *Halleluja, salus, honor et gloria et virtus Deo sedenti super throno et agno*. Ossa SANCTISSIMI VIRI infinitis curis pro salute Ecclesiae susceptis fatigata tumuloque jam illata molliter quiescunt, rediviva iterum futura ad extremae buccinae clangorem; immortalis autem anima inter superos triumphat, ac aevum ibi sine fine agit. Fuit ea veterum Romanorum superstitio repetita ab heroicis temporibus, ut Monarchiae conditorem *Julium* et serie ulteriori Caesares ad venerationem consecratos in Deorum numerum referrent. Absit apotheosis profana! satis gloriae est NOSTRVM ZENTGRAVIVM Theologorum, dum viveret, Principem Angelicis laudationibus coelestibusque interesse symphonias ac sempiterna felicitate gaudiisque infinitis in coelo frui. Vos vero, orbi ac relictis, quibus tristissimus ille emortalis dies Maritum fidsimum, Patrem optimum, Agnatum svavisimum, Praeceptorem fidelissimum eripuit, interrumpite lacrymas ac modum luctui vestro statuite. Dehortatur enim Vos ab immoderato luctu Apostolus, *nolo vos*, inquit, *ignorare fratres de dormientibus, ne contristemini sicut reliqui cum spem non habent*: ut intelligatis praecipuam luctus vestri moderationem a spe resurrectionis pendere. Miserum est *Stoicorum* illud solatii genus, quo lacrymas in funere reprimere conatus est *Seneca* ab immutabili fatorum lege *Consol. ad Polyb. c. 23*, scribens: *divino accusare fata possumus, standura et inexorabilia, nemo illa condicio, nemo fletu, nemo causa movet: nihil unquam parcunt, ulli nec remittunt. Proinde parcamus lacrymis nihil proficientibus. Facilius enim vos illi dolor adjiciet, quam ullum vobis reducet. Qui sanos torquet, non adjuvat, primo quoque tempore deponendus est, et ab inanibus solatiis atque amara quadam libidine dolendi animus recipiendus. Nam lacrymis nostris nisi ratio finem fecerit, fortuna non facit. Vos qui Christiana lege instituti estis hoc facite, ut temperatione fletus vos ab ethnicis spem futurae vitae et confortii reliquam non habentibus distinguatis. Democritus quondam a *Plinio* ridebatur *L. VII, Hist. Nat. c. 55*, quod humana corpora asservanda esse censuerit in spem reviviscendi; Vos qui illam fiduciam utique certam esse ex verbo Dei cognovistis, ac solatia doloris et calamitatis exinde petenda esse haud ignoratis, genus vestras rigare desinite, omniumque querelarum finem facite, ac estote animis firmi, Deus enim nunquam Vos deseret, sed semper gratia auxilioque suo vos sublevabit. Quod superest aeternum ac immortale Numen supplex veneror, precibusque ad pedes Christi projectus ab eo contendo, ut Ecclesiam suam, quae tot firmisimis columnis in terram subito dejectis hoc inprimis tempore, cum veluti rosa inter spinas delitescit, hoc est a sectis et sectarum auctoribus undique premitur, nonnisi sinistra ac infelicia sibi ominatur, ab omni temporum injuria hostiumque insidiis fortiter defendat, ut quoque purioris doctrinae sedem ACADEMIAM ARGENTORATENSEM, Elisaeum suum, qui tot Prophetarum filios sinu fovit, enutrivit, ac erudit, suumque in rebus dubiis quasi Theum ac publicum oraculum lugentem in antiqua sede sistat, atque illustre Theologorum decus, dignissimum B. ZENTGRAVII successorem MAGNIFICVM Dominum D. VVAGNERVM cum EXCELLENTISSIMO D. PFEFFINGERO, quorum laudes apud nos celebrantur, per longam annorum seriem conservet, ac donis Spiritus S. cumulet et impleat, quo hi verae religionis vindices hostibus terrori, Ecclesiae vero puriori ornamento singulari praesidioque esse pergant.*

Ung VI 3

W 18
V 17

=VI. 2) 540

SANCTAE PERENNIQVE MEMORIAE

QVONDAM
 ME REVERENDI, AMPLISSIMI,
 EXCELLENTISSIMI,
 OMNI,
 NIS JOACHIMI
 TGRAVII,
 DOCTORIS ET PROFESS.
 I CELEBERRIMI IN ACAD.
 I, CONVENTVS ECCLESIASTICI
 NON CAPITVLI S. THOM. DECANI
 TO GRAVISSIMI,
 CONSVMMATISSIMI,
 RIPTIS, MERITISQVE IN
 AM ORTHODOXAM
 ILLUSTRIS,
 VEMBRIS A. O. R. ∞ IOCCVII.
 LACIDEQVE DEFVNCTI,
 RGAE HOC LVCTVS
 POSVIT, SIMVLQVE SORTEM
 IORIS ADMODVM SINISTRAM
 CERBE DOLVIT
 MVSVVILCKIVS,
 LOS. ADSESSOR IN ACAD.
 VVITTENBERGENSI.

VVITTENBERGAE,
 LITERIS CHRISTIANI GERDESII.

